1872 valiti ta õp. E. S-i auliikmeks. S. suri 21. II 1878 vkj. Tallinnas.

Alb. acad.; SB GEG 1878 (1879), lk. 78—79; *Alb. Estonorum* (1910).

R. A.

SCHWABE, Arwed, vt. ŠVABE.

SCHWARTZ, Eduard Philipp, baltisaksa arhivaar ja ajaloolane, sünd. 8. V 1851 vkj. Riias, õppis Tartu ülikoolis 1870—73, Göttingenis 1873—75, Leipzigis ja Berliinis 1875—76 ja omandas dr. phil. astme Göttingenis 1876. S. oli Riia kub-gümnaasiumi õpetaja 1878—79 ja Riia linnaarhivaar a-st 1890; surn. 17. I 1907 vkj. Riias. — S. andis välja R. v. Toll'i (vt.) järelejäänud töist „Est- und Livländische Brieflade" 3. osana „Chronologie der Ordensmeister über Livland, der Erzbischöfe von Riga und der Bischöfe von Leal, Oesel-Wiek, Reval und Dorpat" (Riia, Moskva ja Odessa, 1879). A-st 1890 oli ta tegev Fr. G. v. Bunge (vt. ka *Suppl.*) poolt alustatud teose „Liv-, Est- und Kurländisches Urkundenbuch" väljaandmise jätkamisel; tema kaastegevusel on ilmunud mainitud teosest köide X (Riia ja Moskva, 1896) ja XI (*ibid.*, 1905). S. on koostanud ka rea väiksemaid töid Vana-Liivimaa keskaja ja Riia linna ajaloost.

Alb. acad.; BM LXIII (1907), lk. 364—373.

H. L.

SCHWARTZ, Julie, vt. **HAGEN-SCHWARTZ.**

SCHÜNMANN, Johan Christian, trükkal, sünd. 12. VII 1780 ukj. Lüübekis, töötas J. F. Steffenhagen'i trükikojas Jelgavas (Miitavis), seejärel tehnilise juhina J. C. D. Müller'i trükikojas Riias ja asutas 1814 Tartus trükikoja, mis oli seal arvult teine. Ta ostis dets-s 1817 M. G. Grenzius'elt (vt. *Suppl.*), kes ei suutnud võistelda uustulnukaga, trükikoja seadmed ühes ajalehe „Dörptsche Zeitung'iga"; veebr-s 1818 nimetati ta ka ülikooli trükkaliks; surn. 17. IV 1840 vkj. Tartus. — S. jätkas edukalt Grenzius'e tegevust eesti raamatute trükkimise ja kirjastamise alal, avaldades O. W. Masing'i, R. J. Winckler'i ja G. G. Marpurg'i (vt. neid) teoseid. Ta tegevus muutus loiumaks, kui 1837 avati Tartus teine, Lindfors'i (vt. *Suppl.*) pärijate (pärastine H. Laakmann'i — vt.) trükikoda. S-i surma järel läks ettevõte tema lese J u s t i n e S-i (sünd. Schultz; 1803— 2. II 1876 vkj.) omanduseks. Trükikoja tehniliseks juhiks oli Carl Gottlieb Mattiesen, kes 1846 võttis selle ka rendile. Hiljemini omandas trükikoja raamatukaupmees E. J. Karov, temalt aga W. H. Chr. Glaeser ja viimaselt L. H. Schnakenburg.

Tartu linnaarhiivist ja ülikooli arhiivist saadud andmed; F. P u k s o v, Eesti raamatu arengulugu (1933); W. S t i e d a, Die Entwickelung des Buch-Gewerbes zu Dorpat (Archiv für Geschichte des deutschen Buchhandels VII, 1882); A. F e u e r e i s e n, Der Buchdrucker M. G. Grenzius und die Begründung der „Dörptschen Zeitung" (Verh. GEG XXI, 1904); Inl. 1840, nr. 17.

F. P.

SCHÜTZ, vt. **SÜTISTE.**

SEIDLITZ, Carl Johann v., arst ja loodusteadlane, sünd. 6. III 1798 vkj. Tallinnas koka pojana, õppis Tallinnas kub-gümnaasiumis ja 1815—21 Tartu ülikooli arstiteaduskonnas, toimis vene sõjaväearstina, diplomaadina ja Peterburi sõjaväe arstiteadusliku akadeemia prof-na. Erustunud 1847, asus ta elama oma Meeri mõisa Tartu lähedal, võttis siis, ms. abipresidendina, elavalt osa ka Liivimaa Üldkasuliku ja Ökonoomilise Sotsieteedi tegevusest; surn. 7. II 1885 vkj. Tartus. — S-i viimase elujärgu tähtsaim töö on mainitud ühingu poolt läbiviidud üldloodimise tulemuste kokkuvõtmine ning avaldamine teosena „General-Nivellement von Livland" I, II (Tartu, 1877, 1883), mis pani aluse Liivimaa pinna kõrgussuhete selgitamisele ja leidis rakendust mõisade veejuhtimis- ja maaparandustöis. Loodimise andmeil koostas S. ka teosele juurdelisatud Eesti- ja Liivimaa kõrgustekaardid.

Allg. D. B. XXXIII (1891); H. H r a d e t z k y, Schüler-Verzeichnis (1931); A. H i r s c h ja E. G u r l t, Biographisches Lexikon der hervorragenden Ärzte V (1934).

A. T.

SEIDLITZ, Georg Karl Maria v., zooloog, sünd. 7. VI 1840 vkj. Peterburis, õppis Tartu ülikoolis 1858—62 arstiteadust, hiljemini zooloogiat ja lõpetas kursuse cand. zool. astmega; ta omandas Tartus 1866 mag. zool. ning 1868 dr. zool. astme, sai järgmisel a. eradots-ks ja 1874 zooloogia dots-ks. A-l 1877 siirdus S. Königsbergi, kus töötas assistendina ja prosektorina anatoomiainstituudi juures, ja mõne a. pärast Müncheni, kus teotses eraõpetlasena; surn.

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 298